

Michał Andruszkiewicz, Counsel w Departamencie Energetyki
i Projektów Infrastrukturalnych, Kancelaria CMS

Uwolnienie cen energii od 1 lipca 2019 r.

- kto zachowa prawo do „zamrożonych” cen energii w drugiej połowie 2019 r.

W dniu 29 czerwca 2019 r. weszła w życie kolejna nowelizacja ustawy z dnia 28 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw, zwanej potocznie „ustawą prądową” lub „ustawą o cenach energii elektrycznej” (dalej „Ustawa prądowa”), która wprowadziła daleko idące zmiany w mechanizmie wsparcia odbiorców końcowych przed wzrostem cen energii elektrycznej w II półroczu 2019 r. Ustawa prądowa od dnia 1 lipca 2019 r. umożliwia w stosunku do części odbiorców końcowych powrót do rynkowych cen energii, gwarantując prawo „zamrożonych” cen energii na poziomie z dnia 30 czerwca 2018 r. jedynie dla części odbiorców końcowych. W niniejszym artykule wskazuję, jakich podmiotów dotknie w drugim półroczu 2019 r. wzrost cen energii, jakie prawa i obowiązki nałożono na odbiorców końcowych oraz na przedsiębiorstwa obrotu, a także jakie wsparcie przysługuje odbiorcom końcowym w związku ze wzrostem cen energii.

■ Istota Ustawy prądowej - „zamrożenie cen energii”

Celem Ustawy prądowej jest wprowadzenie mechanizmów zapobiegających wzrostowi cen energii elektrycznej dla odbiorców końcowych obserwowane-

nemu od II połowy 2018 r. w następstwie wzrostu cen uprawnień do emisji CO₂ oraz cen węgla na rynkach światowych. W Ustawie prądowej przyjęto, że brak wzrostu cen energii elektrycznej w 2019 r. zostanie osiągnięty przy zastosowaniu trzech mechanizmów:

- (i) obniżenia stawki podatku akcyzowego z 20 zł/MWh do 5 zł/MWh od 1 stycznia 2019 r., przy czym okres obniżenia podatku nie jest ograniczony w Ustawie prądowej,
- (ii) obniżenia stawki opłaty przejściowej o 95% od 1 stycznia

2019 r. - obniżenie tej opłaty również nie jest ograniczone czasowo w Ustawie prądowej,

- (iii) obowiązku „zamrożenia cen” energii elektrycznej dla odbiorców końcowych na poziomie z dnia 30 czerwca 2018 r. albo z dnia 31 grudnia 2018 r. (dla odbiorców taryfowanych) w I półroczu 2019 r. albo w całym 2019 r. (w zależności od rodzaju odbiorców końcowych). Jednocześnie przedsiębiorstwom obrotu przyznano prawo do uzyskania stosownej rekompensaty w związku ze sprzedażą energii elektrycznej po cenie niższej niż wynikająca z warunków rynkowych.

Nowelizacja Ustawy prądowej z dnia 13 czerwca 2019 r. wprowadziła istotne zmiany w zakresie uprawnienia po stronie odbiorców końcowych do korzystania z „zamrożonych cen” energii elektrycznej w całym 2019 r. W I półroczu 2019 r. „zamrożenie cen” na poziomie z dnia 30 czerwca 2018 r. będzie przysługiwało wszystkim odbiorcom końcowym energii elektrycznej, a spółkom obrotu oraz odbiorcom końcowym nabywającym samodzielnie energię elektryczną na giełdach towarowych będzie przysługiwało prawo do otrzymania rekompensaty w postaci kwoty różnicy ceny.

W II półroczu 2019 r. natomiast obowiązek „zamrożenia cen” został ograniczony i dotyczy wyłącznie wybranych grup odbiorców końcowych. Prawo do niższych cen energii na poziomie z 2018 r. mają odbiorcy końcowi zaliczani do: (i) grupy taryfowej G, (ii) mikroprzedsiębiorców albo małych przedsiębiorców, (iii) szpitali, (iv) jednostek sektora finansów publicznych, (v) państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, a spółkom obrotu przysługiwało prawo do otrzymania wsparcia w postaci rekompensaty finansowej. Dla pozostałych grup odbiorców od dnia 1 lipca 2019 r. nastąpiło uwolnienie cen energii elektrycznej i przedsiębiorstwo obrotu ma prawo do sto-

sowania cen rynkowych wobec tych podmiotów - co realnie oznacza dla nich wzrost cen energii. Opisany powyżej podział przedstawia rysunek 1.

Wysokość rekompensaty przyznawanej w postaci kwoty różnicy ceny (za I półrocze) oraz rekompensaty finansowej (za II półrocze) będzie obliczana przy zastosowaniu wzorów zawartych w rozporządzeniu Ministra Energii z dnia 19 lipca 2019 r. w sprawie sposobu obliczania kwoty różnicy ceny i rekompensaty finansowej oraz sposobu wyznaczania cen odniesienia („Rozporządzenie Wykonawcze”), o którym mowa w art. 7 ust. 2 Ustawy prądowej.

Podmioty, w stosunku do których od dnia 1 lipca 2019 r. stosowane są rynkowe ceny energii elektrycznej, będą mogły ubiegać się o otrzymanie wsparcia w postaci pomocy *de minimis*. Zasadniczo dotyczy to średnich i dużych przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców, przy czym należy pamiętać, że wartość pomocy *de minimis* nie może przekroczyć kwoty 200.000 EUR w okresie trzech lat podatkowych i to w ramach jednej powiązanej grupy (kapitałowo i w zakresie kontroli).

Z programu pomocowego pomocy *de minimis* nie będą mogły jednak skorzystać przedsiębiorstwa energochłonne wykonujące działalność gospodarczą w jednym z sektorów wskazanych

w Ustawie prądowej (m.in. produkcja aluminium, nawozów i związków azotowych). Przedsiębiorstwa te mają docelowo podlegać pod mechanizmy wsparcia wynikające z ustawy o systemie rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych. Należy jednak zauważyć, że przedsiębiorcy ci w I półroczu 2019 r. nie będą mogli korzystać z jednoczesnego „zamrożenia cen” w oparciu o Ustawę prądową oraz rekompensaty z nowej dedykowanej im ustawy, gdyż odbiorcy energochłonni w celu skorzystania z rekompensat za 2019 r. w oparciu o ustawę o systemie rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych, będą zobowiązani do złożenia oświadczenia o rzeczeniu się prawa do „zamrożonych cen” w I półroczu 2019 r. przysługujących im na podstawie Ustawy prądowej w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie tej ustawy. Konieczne będzie więc po stronie tych przedsiębiorców dokonanie analizy, który system wsparcia zapewni im większą korzyść.

■ Obowiązek „zamrożenia” cen wynikający z Ustawy prądowej

Przepisem wprowadzającym obowiązek „zamrożenia cen” po stronie przedsiębiorstw obrotu jest art. 5

		I PÓŁROCZE 2019 R.	II PÓŁROCZE 2019 R.
 GOSPODARSTWA DOMOWE I INNI ODBIORCY KOŃCOWI KORZYSTAJĄCY Z GRUPY TARYFOWEJ G	15 100 000	BRAK WZROSTÓW CEN W PORÓWNANIU DO CEN Z CZERWCA 2018 R.	BRAK WZROSTÓW CEN W PORÓWNANIU DO CEN Z CZERWCA 2018 R.
 SZPITALA	957		
 JEDNOSTKI SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH - W TYM SAMORZĄDY	61 402		
 MIKROPRZEDSIĘBIORSTWA	1937 250		
 MAŁE PRZEDSIĘBIORSTWA	57 188		
 ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA	15 351		
 DUŻE PRZEDSIĘBIORSTWA	3 285		
 PRZEDSIĘBIORSTWA ENERGOCHŁONNE	300		POMOC DE MINIMIS
			PROJEKT USTAWY O SYSTEMIE REKOMPENSAT DLA SEKTORÓW I PODSEKTORÓW ENERGOCHŁONNYCH

Rys. 1. Wybrane grupy odbiorców końcowych
Źródło: uzasadnienie nowelizacji ustawy prądowej z dnia 13 czerwca 2019 r.

fot: Pixabay.com

Ustawy prądowej, zgodnie z którym przedsiębiorstwa obrotu określają ceny i stawki opłat za energię elektryczną w wysokości: (i) cen stosowanych w dniu 31 grudnia 2018 r. - w przypadku odbiorców końcowych podlegających pod taryfy zatwierdzone przez Prezesa URE (grupa taryfowa G), albo (ii) nie wyższej niż ceny i stawki opłat za energię elektryczną stosowane w dniu 30 czerwca 2018 r. dla wszystkich pozostałych odbiorców końcowych. Powyższy obowiązek dotyczy każdego rodzaju umów zawieranych z odbiorcą końcowym, w tym umów, w których cena wynika z przyjętego cennika, była negocjowana indywidualnie, wynika z przeprowadzonego przetargu, czy też jest związana ze sprzedażą rezerwową.

W związku z nowelizacją Ustawy prądowej z dnia 13 grudnia 2019 r., obowiązek „zamrożenia cen” dotyczy całego 2019 r. jedynie dla dwóch kategorii odbiorców końcowych, tj.

pierwszej do której zalicza się podmioty z grupy G oraz drugiej, tj. odbiorców końcowych zaliczanych do: (i) mikro lub małych przedsiębiorców, (ii) szpitali, (iii) jednostek sektora finansów publicznych, (iv) państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, przy czym w przypadku tej drugiej grupy odbiorców, aby skorzystać z prawa do „zamrożenia” cen konieczne jest złożenie stosownego oświadczenia do spółek obrotu do dnia 13 sierpnia 2019 r. Wzór oświadczenia zawiera załącznik do znowelizowanej Ustawy prądowej. Niezłożenie oświadczenia powoduje utratę prawa do niższych cen energii elektrycznej w II półroczu 2019 r., gdyż zgodnie z art. 6 ust. 3 Ustawy prądowej przyjmuje się, że przedsiębiorstwo obrotu wypełniło swój obowiązek do dostosowania umowy z danym odbiorcą do wymogów Ustawy prądowej w zakresie ceny, a w konsekwencji może stosować ceny rynkowe.

Warto ponadto zauważyć, że odbiorca końcowy zawierający z przedsiębiorstwem obrotu umowę sprzedaży lub umowę kompleksową (np. w przypadku zmiany sprzedawcy), również zobowiązany jest do złożenia oświadczenia w sprawie przynależności do grupy odbiorców, którym przysługuje prawo do „zamrożonych” cen energii. Teoretycznie więc, w przypadku utraty prawa do korzystania z „zamrożonych” cen energii z powodu uchybienia terminu złożenia oświadczenia, odbiorca końcowy, który ma zawartą umowę pozwalającą na bezkosztową zmianę sprzedawcy (np. przy umowie zawartej na czas nieoznaczony), mógłby po zmianie sprzedawcy złożyć oświadczenie i korzystać z dobrodziejstwa Ustawy prądowej. Ustawa prądowa przewiduje też obowiązek złożenia powyższego oświadczenia w terminie 14 dni od dnia wystąpienia zdarzenia powodującego zmianę statusu odbiorcy końcowego, która wpływa na jego

prawo do uzyskania „zamrożonej” ceny energii elektrycznej (tj. utratę albo nabycie tego prawa).

Na koniec tej części rozważań warto zastanowić się kogo dotyczy obowiązek wynikający z art. 5 Ustawy prądowej, a mianowicie czy dotyczy również wytwórców energii elektrycznej. Wątpliwość ta wynika z literalnego brzmienia art. 5 Ustawy prądowej, gdzie jeśli chodzi o adresata obowiązku wskazuje się wprost przedsiębiorstwo wykonujące działalność w zakresie obrotu energią elektryczną. Z drugiej strony celem Ustawy prądowej jest zapobieżenie wzrostowi cen energii dla wszystkich odbiorców końcowych. Moim zdaniem więcej jest jednak argumentów przemawiających za wyłączeniem wytwórców energii sprzedających wytworzoną energię bezpośrednio do odbiorców końcowych z obowiązku wynikającego z art. 5 Ustawy prądowej, np. w oparciu o wieloletnie umowy sprzedaży energii zawieranych z takimi odbiorcami.

■ Dostosowanie umów do wymogów Ustawy prądowej

Zgodnie z art. 6 ust. 1 Ustawy prądowej przedsiębiorstwo obrotu zobowiązane jest do zmiany warunków umowy łączącej to przedsiębiorstwo z odbiorcą końcowym w celu uwzględnienia wymogów Ustawy prądowej w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie Rozporządzenia Wykonawczego, tj. do dnia 13 września 2019 r. Ustawa prądowa znajduje zastosowanie zarówno do istniejących umów, w których po dniu 30 czerwca 2018 r. zgodnie z postanowieniami takich umów doszło do wzrostu ceny energii w stosunku do cen stosowanych w dniu 30 czerwca 2018 r., jak również do nowych umów zawieranych z nowymi odbiorcami albo dla nowych PPE istniejącego odbiorcy, które przewidują cenę energii wyższą, niż stosowaną w dniu 30 czerwca 2018 r. Cena odniesienia w tym pierw-

”

Należy również podkreślić, że dostosowanie umowy do Ustawy prądowej ma nastąpić ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2019 r. Obowiązek powyższy zagrożony jest sankcją w postaci kary pieniężnej nakładanej przez Prezesa URE o wartości od 0,5% do 5% przychodu przedsiębiorcy wynikającego z działalności koncesjonowanej osiągniętego w poprzednim roku podatkowym

szym przypadku nie budzi wątpliwości i jest możliwa do ustalenia w oparciu o treść umowy łączącej odbiorcę z przedsiębiorcą obrotu. Natomiast cena energii w tym drugim przypadku będzie ustalana w oparciu o przepisy § 16 Rozporządzenia Wykonawczego.

Należy również podkreślić, że dostosowanie umowy do Ustawy prądowej ma nastąpić ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2019 r. Obowiązek powyższy zagrożony jest sankcją w postaci kary pieniężnej nakładanej przez Prezesa URE o wartości od 0,5% do 5% przychodu przedsiębiorcy wynikającego z działalności koncesjonowanej osiągniętego w poprzednim roku podatkowym (lub w przypadku braku przychodu - w wysokości od 100 000 zł do 500 000 zł).

■ Uznanie obowiązku dostosowania umów za wykonane

Ustawa prądowa wskazuje, kiedy uznaje się obowiązek w zakresie dostosowania umów sprzedaży energii lub umów kompleksowych do wymogów Ustawy prądowej za wykonane. Zgodnie z art. 6 ust. 3 Ustawy prądowej podstawowym zdarzeniem pozwalającym uznać obowiązek za wykonany jest po prostu odpowiednie dostosowanie cen i stawek opłat do wymogów Ustawy prądowej. Jednak Ustawa prądowa przewiduje też inne zdarzenia, które pozwalają uznać obowiązek ten za wykonany, skutkując w konsekwencji prawem do stosowania uwolnionych

cen energii (tym samym powstaniem możliwości podwyższenia cen energii w 2019 r.), a także wykluczając ryzyko nałożenia sankcji przez Prezesa URE, tj. (i) dostarczenia odbiorcy końcowemu cennika energii elektrycznej, w przypadku gdy odbiorca końcowy nie zaakceptował wprowadzenia zmian w zakresie cen i stawek opłat za energię elektryczną zgodnego z art. 5 ust. 1 Ustawy prądowej, (ii) nieprzekazania przez odbiorcę końcowego informacji, niezbędnych przedsiębiorstwu obrotu do wykonania obowiązku z art. 5 ust. 1 Ustawy prądowej (np. faktury, czy duplikatu faktury), (iii) niezłożenia przez odbiorcę końcowego oświadczenia, o którym była mowa powyżej, warunkującego „zamrożenie ceny” energii w II połowie 2019 r., a także (iv) niezakceptowania wprowadzenia zmiany do umowy w przypadku umowy przewidującej określanie ceny na podstawie wyboru przez odbiorcę końcowego terminu zakupu energii elektrycznej na giełdzie towarowej.

■ Uzyskanie informacji niezbędnych do ustalenia ceny odniesienia

Nawiązując do punktu (ii) wskazanego powyżej, w przypadku umów zawartych po dniu 30 czerwca 2018 r., w których stosowana cena była wyższa od tej stosowanej w dniu 30 czerwca 2018 r., przedsiębiorstwo obrotu musi ustalić cenę odniesienia w oparciu o § 16 Rozporządzenia Wykonawcze-

go. W sytuacji określonej w § 16 ust. 7 Rozporządzenia Wykonawczego, tj. gdy ustalenie cen i stawek opłat dotyczy przypadku zmiany przez odbiorcę końcowego przedsiębiorstwa obrotu dla danego PPE, przedsiębiorstwo obrotu zobowiązane będzie do uzyskania informacji w postaci faktur, duplikatów faktur, albo dokumentów z postępowania przetargowego prowadzonego w trybie ustawy Prawo Zamówień Publicznych (o ile tych informacji nie posiada), z których wynika cena stosowana przez poprzednie przedsiębiorstwo obrotu. Zgodnie z § 21 pkt 1 Rozporządzenia Wykonawczego przedsiębiorstwo obrotu zobowiązane jest w terminie 7 dni od dnia wejścia w życie Rozporządzenia Wykonawczego (tj. do dnia 21 sierpnia 2019 r.) wezwać odbiorców końcowych, w stosunku do których nie posiada informacji pozwalających na określenie cen i stawek opłat z dnia 30 czerwca 2018 r. do przedłożenia odpowiednich dokumentów w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Oznacza to, że przedsiębiorstwo obrotu zobowiązane jest do zidentyfikowania wszystkich umów zawartych po 30 czerwca 2018 r., a następnie ustalenia dla nich ceny odniesienia, a w razie potrzeby wezwania do przedłożenia określonych informacji.

Zgodnie z art. 6a Ustawy prądowej, jeżeli odbiorca końcowy nie posiada odpowiedniej faktury za energię elektryczną, to uprawniony jest do żądania od przedsiębiorstwa obrotu, które w dniu 30 czerwca 2018 r. dostarczało temu odbiorcy energię elektryczną ponownego wystawienia faktury za energię elektryczną w terminie 7 dni od dnia wystąpienia z takim wnioskiem przez odbiorcę. Realizacja obowiązku ponownego wystawienia faktury przez przedsiębiorstwo obrotu w terminie wskazanym w ustawie jest wzmocniona prawem Prezesa URE do nałożenia na przedsiębiorstwo obrotu kary pieniężnej za uchybienie obowiązkowi wynikającemu z art. 6a Ustawy prądowej. Podkreślić ponadto należy, że

w przypadku, gdy odbiorca końcowy odmówi przekazania albo zignoruje wezwanie do przekazania odpowiednich dokumentów pozwalających określić cenę odniesienia, przedsiębiorstwo obrotu będzie uprawnione do stosowania rynkowych cen energii.

■ Złożenie wniosku o rekompensatę oraz pomoc *de minimis*

Przedsiębiorstwa obrotu oraz podmioty dokonujące zakupu energii elektrycznej na własny użytek na giełdzie towarowej zwracają się z wnioskiem do zarządcy rozliczeń o wypłatę kwoty różnicy ceny za okres I półrocza 2019 r. w terminie 40 dni od dnia wejścia w życie obwieszczenia, o którym mowa w art. 7 ust. 5 Ustawy prądowej. Minister Energii ogłasza obwieszczenie w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie Rozporządzenia Wykonawczego, tj. do 28 sierpnia 2019 r.

”

Ustawa prądowa była już wielokrotnie nowelizowana i nadal nie można być pewnym, że powyżej opisany kształt obowiązków i uprawnień po stronie uczestników rynku energii elektrycznej - odbiorców końcowych oraz przedsiębiorstw obrotu nie ulegnie zmianie, w szczególności w przypadku zgłoszenia przez Komisję Europejską wątpliwości w zakresie cen energii lub rekompensat w okresie I i II półrocza 2019 r.

W przypadku II półrocza 2019 r. przedsiębiorstwo obrotu zwraca się wnioskiem do zarządcy rozliczeń o wypłatę rekompensaty finansowej (przy czym wniosek obejmuje pełne miesiące kalendarzowe) do dnia 31 stycznia 2020 r.

Wypłata kwoty różnicy ceny albo rekompensaty finansowej następuje w terminie 30 dni od dnia otrzymania przez zarządcę rozliczeń prawidłowo sporządzonego wniosku. Wniosek o wypłatę kwoty różnicy ceny oraz wniosek o wypłatę rekompensaty finansowej należy złożyć w powyższych

terminach pod rygorem pozostawienia wniosków bez rozpoznania, co w konsekwencji powoduje utratę prawa do otrzymania kwoty różnicy ceny, albo rekompensaty finansowej. Zarządca rozliczeń może jednak w terminie 7 miesięcy od dnia wypłaty kwoty różnicy ceny albo rekompensaty finansowej żądać przedstawienia dodatkowych dokumentów związanych z dokonaną wypłatą w celu weryfikacji prawidłowości wypłaconej kwoty.

Z kolei zgodnie z art. 7b ust 4 Ustawy prądowej, wniosek o wypłatę dofinansowania dla średnich i dużych przedsiębiorców za okres od dnia 1 lipca 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. w ramach pomocy *de minimis* może zostać złożony do dnia 30 czerwca 2020 r. pod rygorem utraty prawa do otrzymania dofinansowania. Wnioski złożone po tym terminie pozostawia się bez rozpoznania. Wniosek składa się za okres kwartału kalendarzowego.

Ustawa prądowa była już wielokrotnie nowelizowana i nadal nie można być pewnym, że powyżej opisany kształt obowiązków i uprawnień po stronie uczestników rynku energii elektrycznej - odbiorców końcowych oraz przedsiębiorstw obrotu nie ulegnie zmianie, w szczególności w przypadku zgłoszenia przez Komisję Europejską wątpliwości w zakresie cen energii lub rekompensat w okresie I i II półrocza 2019 r.

□